

ای وطن ،
 ای مادر من
 با خنجره هاییت ،
 خنجریم و
 با گریه هاییت گریسم
 ما ، برکت جاودان ماندنیت
 ای وطن

اربع دوران برده ایم
 خون دلها خورده ایم
 در غمت ،

افسرده ایم و
 در خنجره هاییت جان گرفته ایم.
 خود من اندریشم ،
 بهای و بیشتر دوست دارم.
 ای وطن :

ایم هاییت
 ای هم هاییت دوست دارم
 (این جبهه تقدیم تو بازیت ایران زمین)

سرشناسه	: امینو، علی، ۱۳۳۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: راهنمای ایران گویا/ متن علی امینی : عضو هیات امنای...
مشخصات نشر	: تهران: خانه فرهنگ و هنر گویا، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۲۸۲ ص: مصور رنگی، نقشه (رنگی).
شابک	: 978-964-7610-74-2
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: گردشگری - ایران -- کتاب های راهنما
موضوع	: ایران - راهنماها
موضوع	: ایران - سیر و سیاحت - کتاب های راهنما
شناسه افزوده	: امیر نگانه، همایون، ۱۳۲۶ - عکاس
رده بندی کنگره	: ۳۱۳۹۲ J۳۱۸/۵۸۸ DSR
رده بندی دیویی	: ۹۵۵/۰۰۲۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۲۵۹۱۶۶
تاریخ درخواست	: ۱۳۹۳/۰۱/۲۲
تاریخ پاسخگویی	: ۱۳۹۳/۰۱/۲۱
کد پیگیری	: 3457596

راهنمای ایران گویا

عکس: همایون امیر یگانه

متن: علی امینی

لیتوگرافی: فرآیند گویا

چاپ: خانه فرهنگ و هنر گویا

صفحه: ۵۰

پایان بهار ۱۳۹۳

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

مدیر هنر و طراحی: علی امینی

مدیر تولید: ناصر میرباقری - احسان میرباقری

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۶۱۰-۷۳-۲

خانه فرهنگ و هنر گویا

GOOYA HOUSE OF CULTURE AND ART

خیابان کریمخان زند، رویروی ایرانشهر، پلاک ۹۱

تلفن: ۸۸۸۲۳۱۲۰ - ۸۸۸۳۸۲۵۳ - ۸۸۸۲۸۸۸۴ فاکس: ۸۸۸۲۲۹۸۷

www.gooyabooks.com

info@gooyabooks.com

۸	مقدمه
۱۴	استان تهران
۳۲	استان خراسان رضوی
۴۸	استان اصفهان
۶۸	استان فارس
۹۰	استان آذربایجان شرقی
۱۱۰	استان کرمان
۱۲۴	استان یزد
۱۳۶	استان کهکمانشاه
۱۴۸	استان مازندران
۱۶۰	استان کردستان
۱۷۰	استان ایلام غربی
۱۸۴	استان اردبیل
۱۹۴	استان زنجان
۲۰۲	استان قزوین
۲۱۰	استان گیلان
۲۲۲	استان مازندران
۲۳۶	استان گلستان
۲۴۶	استان خراسان شمالی
۲۵۴	استان خراسان جنوبی
۲۶۴	استان سمنان
۲۷۸	استان قم
۲۸۸	استان مرکزی
۲۹۲	استان لرستان
۳۰۴	استان ایلام
۳۱۲	استان چهارمحال و بختیاری
۳۲۰	استان کهکلوپه و بویراحمد
۳۲۸	استان خوزستان
۳۴۰	استان بوشهر
۳۵۰	استان هرمزگان
۳۶۶	استان سیستان و بلوچستان
۳۷۸	استان البرز

پیشگفتار

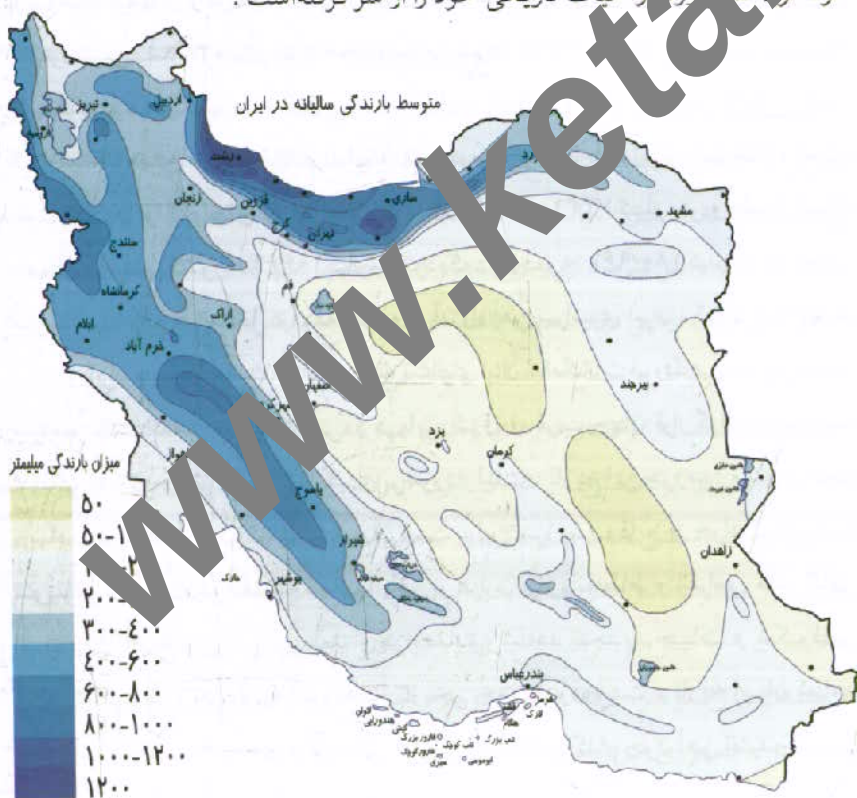
کشور جمهوری اسلامی ایران با وسعتی بالغ بر $۱/۸۷۳/۹۵۹$ کیلومتر مربع سرزمین وسیع را داراست که در جنوب غرب قاره آسیا و در خاورمیانه واقع شده است، این کشور ۲۵° درجه و ۳ دقیقه تا ۳۹° درجه و ۴۶ دقیقه عرض شمالی و ۴۴° درجه و ۲ دقیقه تا ۶۳° درجه و ۱۹ دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ واقع شده، براساس آخرین تقسیمات کشوری تا سال ۱۳۹۲ کشور ایران دارای ۳۱ استان، ۳۸۳ شهرستان، ۹۵۴ بخش، ۱۱۱۹ شهر و ۱۱ دهستان است، براساس اعلام آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ کشور جمهوری اسلامی ایران $۷۰/۴۷۲/۸۴۶$ نفر جمعیت داشته و طبق محاسبات انجام شده تا سال ۱۳۹۲ جمعیت ایران نزدیک به $۸۰/۰۰۰/۰۰۰$ نفر میرسد که از این تعداد ۹ درصد در شهرها و ۳۱ درصد در روستاها زندگی می کنند، از این میان نسبت باسواد در ایران نزدیک به ۹۰ درصد است که افراد بی سواد آن مربوط به سنین ۷۰ سال به بالا می باشد.

کشورهای همسایه ایران در مرزهای زمینی عبارتند از: افغانستان و افغانستان در شرق ایران، جمهوری ترکمنستان در شمال شرق ایران، جمهوری آذربایجان، ارمنستان، جمهوری خودمختار نخجوان و ترکیه در شمال غرب ایران و کشور عراق در غرب ایران، طول مرز مشترک کشورهای همسایه با ایران بدین شرح می باشد: پاکستان ۹۲۱ کیلومتر، افغانستان ۹۱۹ کیلومتر، ترکمنستان ۱۱۹۰ کیلومتر، جمهوری آذربایجان ۷۵۶ کیلومتر، ارمنستان ۴۵ کیلومتر، ترکیه ۵۶۶ کیلومتر، عراق ۱۶۰۸ کیلومتر، ترکمنستان ۱۱۹۰ کیلومتر، جمهوری آذربایجان ۷۵۶ کیلومتر.

ایران سرزمینی است کوهستانی و جلگه‌ای که ۵۵ درصد آنرا رشته کوههای فلات ایران و ۴۵ درصد آن را جلگه‌ها و دشتها فرا گرفته‌اند، این سرزمین در کل خشک است و جز دامنه‌های منتهی به دریای خزر، رشته کوههای البرز و زاگرس که بارش قابل توجهی دارند، نواحی دیگر کمتر از این موهبت آسمانی بهره‌مند هستند، اختلاف آب و هوایی در نقاط مختلف ایران بقدری زیاد است که میتوان چهار فصل را در یک زمان مشاهده کرد. این امتیاز جغرافیایی سرزمین ایران است. جغرافیدانان کوههای ایران را به چهار دسته تقسیم کرده‌اند: ۱- رشته کوههای البرز که ۳ درصد از مساحت کشور را دربر گرفته و در شمال فلات ایران قرار گرفته و بلندترین قله ایران یعنی دماوند با ۵۶۷۱ متر ارتفاع در آن واقع شده است. ۲- رشته کوههای زاگرس که ۲۰ درصد از مساحت ایران را در بر گرفته و بزرگترین و گسترده‌ترین رشته کوههای ایران محسوب می‌شود.

۳- رشته کوههای ناپیوسته شرقی. ۴- رشته کوههای مرکزی فلات ایران که ۸/۵ درصد از مساحت ایران را پوشانده است. طول جاده‌ها و اتوبانهای اصلی کشور ۱۳۸۰۰ کیلومتر، ۷۴۳۲ کیلومتر و طول انواع راههای روستایی کشور ۱۰۶۶۴۰ کیلومتر بوده که در مجموع ۱۸۰۰۹۶۰ کیلومتر راه زمینی سراسر ایران را به هم متصل کرده که اضافه بر آن راه آهن سراسری ایران، تهران را به بیشتر استانهای ایران متصل کرده است، در ضمن همه استانهای ایران از امکانات گسترده برخوردار هستند. سرزمین ایران که در شاهراه زمینی و دریایی شرق و غرب جهان قرار گرفته از پیشینه تاریخی پر پیچ و خم و حیرت انگیزی برخوردار است، تاریخ این سرزمین همواره از غمها، شادیاها و کامیابی و ناکامیهای فراوان است، این سرزمین وقایع و حوادث بسیار و سوزناکی را پشت سر گذاشته که تنها یکی از هزاران برای انحطاط و انقراض ملت ایرانی است ولی تاریخ این سرزمین بعد از هر مصیبتی شاهد تجدید حیات و شکوفایی مجددی گردیده و هر بار به آموزه‌های تاریخی خود افزوده است، تاریخ ایران شاهد تحولات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی فراوانی بوده که هر کدام چون آهن تفتیده در میان

کوره فرهنگی این سرزمین همچون موم شکل فرهنگ اصیل ایرانی را گرفته ، اقوام
 مهاجمی چون اسکندر ، اعراب ، قبایل وحشی آسیای مرکزی و مغولها ، هر کدام به
 شکلی هویت فرهنگی ایران را پذیرفته و در آن ذوب گشته اند ، زبان تمام سرزمینهایی که
 به دست اعراب فتح و مسلمان شده اند تغییر کرده و مردمان آن سرزمینها به زبان عربی
 سخن می گویند ، لیکن ایرانیان زبان نیاکان خود را حفظ کرده اند ، مغولها پس از اشغال
 ایران و قتل عام های دلخراش تحت تأثیر فرهنگ و دانش ایرانی ، همچون آتش زیر
 خستر بسم استقلال و یکپارچگی ملی را برافراشته و با وجود اقوام و طوایف
 گوناگون سرافراز و حیات تاریخی خود را از سر گرفته است .

با استناد به اشیاء و آثار تاریخی که از حفاریها و کاوشهای نقاط مختلف ایران به دست آمده پیشینه مدنیت و اجتماع بشری در این سرزمین حداقل به ده هزار سال پیش باز می‌گردد، یعنی زمانی که در هیچ کجای زمین مدنیت مفهوم حقیقی خود را پیدا نکرده بود. مردمان این سرزمین با مدیریت بر اجتماعات مردمی و دفاع از حریم جغرافیایی خود و یکدگرایی خلاقیت و ابزار و ساخت ظروف غذا با گل رُس و کوره‌های پخت سفال، فناوریهای تازه‌ای پی برده بودند و نیز آگاهی از مواد معدنی و فلزات گوناگون همچون مس، سرب و آهن و ساخت ظروف و ابزار فلزی و ذوب فلزات از بزرگترین اکتشافات دمان است ایران بود که از نمونه‌های زیبا

و حیرت‌انگیز اشیاء مفروض لرستان است که حیرت باستان‌شناسان و تاریخدانهای جهان را برانگیخته است. اولین مراکز اجتماعات مدنی ایران عبارتند از: شهر سوخته زابل، تپه سیلک کاشان، تپه حصار و شهداد، تپه‌های مارلیک گیلان، تپه حسن لودرزویه آذربایجان، ترنگ تپه گرگان و سایر مراکز نقطه تاریخی دیگر که هر کدام سند عظمت و پیشینه پر افتخار سرزمین دمان است. با وجود این اکتشافات باستان‌شناسان هنوز هم اطلاعات تاریخی از گذشته ایران ناچیز است ولی آنچه پر واضح است اطلاعات دسته بندی شده و روشمند که بعد از سلسله مادیها به

ما رسیده است، سلسله‌هایی منشعب شده از اقوام آریایی که بیشتر در مناطق شمال شرق، شمال غرب، جنوب و غرب ایران ساکن شده‌اند، مادها، پارتها و پارسها که حضور آنها در فلات ایران به ترتیب منجر به تأسیس سلسله‌های، ماد، هخامنشی، اشکانی و ساسانی گردید و آثار باقی مانده از این سلسله‌ها که تا هزار سال پیش از اسلام بر سرزمین ایران حکمرانده‌اند امروزه حیرت همگان را برانگیخته است. همانطوری که گفته شد هر کدام از وقایع تلخ تاریخی و طبیعی که بر این سرزمین گذشته است کافی بوده تا شیرازه هر سرزمینی را از هم بپاشد، لیکن مردم این سرزمین و فرهیخته‌ای که در این سامان افتخار تشکیل اولین اجتماعات بشری را رقم زده‌اند با وجود تنوع‌های اقلیمی و قومی، با تکیه بر زبان مشترک پارسی و نژادی (آریایی) همواره در حفظ و سیانت مرزهای فرهنگی و جغرافیایی ایران بزرگ کوشیده‌اند، ایران امروز با تکیه بر خرد، تقوا، تاریخ و دانش و پیوستن در آستانه قرن پانزدهم خورشیدی قرار دارد تا در عرصه رشد اقتصادی و علمی به جایگاه حقیقی خود برسد.

اکبر صادقی - تابستان ۱۳۹۲

